

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ३, अंक ९(२)]

शुक्रवार, मार्च ३१, २०१७/चैत्र १०, शके १९३९

[पृष्ठे ३, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक २१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक ३१ मार्च २०१७ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. XX OF 2017.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE INDIAN PENAL CODE, 1860 AND THE CODE
OF CRIMINAL PROCEDURE, 1973, IN THEIR APPLICATION TO
THE STATE OF MAHARASHTRA.

सन २०१७ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २०.

भारतीय दंड संहिता, १८६० आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३, महाराष्ट्र राज्यास लागू
असताना यांमध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.

१८६० चा **ज्याअर्थी**, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, भारतीय दंड संहिता आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३,
४५. महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना, त्यांमध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी**, भारतीय गणराज्याच्या
१९७४ चा २. अडुसष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

संक्षिप्त नाव. १. या अधिनियमास, भारतीय दंड संहिता आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) अधिनियम, २०१७, असे म्हणावे.

प्रकरण दोन

भारतीय दंड संहिता, १८६० याची सुधारणा.

सन १८६० चा अधिनियम क्रमांक ४५ याच्या कलम ३३२ ची सुधारणा. २. भारतीय दंड संहिता, १८६०, महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना, (यात यापुढे, या प्रकरणात, ज्याचा १८६० चा निर्देश “उक्त संहिता” असा करण्यात आला आहे), याच्या कलम ३३२ मध्ये “तीन वर्षेपर्यंत” या मजकुराऐवजी, ४५. “पाच वर्षेपर्यंत” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १८६० चा अधिनियम क्रमांक ४५ याच्या कलम ३५३ ची सुधारणा. ३. उक्त संहितेच्या कलम ३५३ मध्ये, “दोन वर्षेपर्यंत” या मजकुराऐवजी “पाच वर्षेपर्यंत” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

प्रकरण तीन

फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ याची सुधारणा.

सन १९७४ चा अधिनियम क्रमांक २ याच्या कलम ३०९ ची सुधारणा. ४. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३, महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना, (यात यापुढे, या प्रकरणात, ज्याचा निर्देश “फौजदारी प्रक्रिया संहिता” असा करण्यात आला आहे), याच्या कलम ३०९ मध्ये, विद्यमान १९७४ चा २. परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु आणखी असे की, जेव्हा भारतीय दंड संहितेच्या कलम ३३२ किंवा ३५३ खालील एखाद्या अपराधाशी संबंधित चौकशी किंवा न्यायचौकशी सुरू असेल तेव्हा अशी चौकशी किंवा न्यायचौकशी ही शक्यतो आरोपपत्र दाखल झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या आत पूर्ण करण्यात येईल.”.

सन १९७४ चा अधिनियम क्रमांक २ याच्या पहिल्या अनुसूचीची सुधारणा. ५. फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या पहिल्या अनुसूचीमध्ये, “एक—‘भारतीय दंड संहिते’ खालील अपराध”, या शीर्षाखालील,—

(एक) कलम ३३२ च्या संदर्भातील नोंदीऐवजी, पुढील नोंद दाखल करण्यात येईल :—

“३३२. लोकसेवकाला	५ वर्षांचा	दखलपात्र	अजामिनपात्र	सत्र
त्याच्या	कारावास			न्यायालय.”;
कर्तव्यापासून	किंवा			
धाकाने	द्रव्यदंड,			
परावृत्त	किंवा			
करण्यासाठी	दोन्ही.			
इच्छापूर्वक				
दुखापत				
पोचवणे.				

(दोन) कलम ३५३ च्या संदर्भातील नोंदीऐवजी, पुढील नोंद दाखल करण्यात येईल :—

“३५३. लोकसेवकाला	५ वर्षांचा	दखलपात्र	अजामिनपात्र	सत्र
त्याचे	कारावास			न्यायालय.”.
कर्तव्य पार	किंवा			
पाडण्यापासून	द्रव्यदंड,			
धाकाने परावृत्त	किंवा			
करण्यासाठी हमला	दोन्ही.			
किंवा फौजदारीपात्र				
बलप्रयोग करणे.				

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

भारतीय दंड संहिता, १८६० याच्या कलम ३३२ मध्ये, लोकसेवकाला त्याच्या कर्तव्यापासून धाकाने परावृत्त करण्यासाठी इच्छापूर्वक दुखापत पोहोचविण्याच्या अपराधाबद्दल तीन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या कारावासाची किंवा द्रव्यदंडाची, किंवा दोन्ही शिक्षेची तरतूद आहे. उक्त संहितेच्या कलम ३३३ मध्ये, लोकसेवकाला त्याच्या कर्तव्यापासून धाकाने परावृत्त करण्यासाठी इच्छापूर्वक गंभीर दुखापत पोहोचविण्याच्या अपराधाबद्दल दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कोणत्यातरी एका वर्णनाच्या कारावासाच्या तसेच द्रव्यदंडाच्या शिक्षेची तरतूद आहे. उक्त संहितेच्या कलम ३५३ मध्ये, लोकसेवकाला त्याचे कर्तव्य पार पाडण्यापासून धाकाने परावृत्त करण्यासाठी हमला किंवा फौजदारीपात्र बलप्रयोग करण्याच्या अपराधाबद्दल दोन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीची कोणत्यातरी एका वर्णनाच्या कारावासाच्या किंवा द्रव्यदंडाच्या शिक्षेची किंवा दोन्ही शिक्षेची तरतूद आहे.

फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २) याच्या पहिल्या अनुसूचीच्या भाग एक मध्ये, उक्त कलम ३३३ खालील अपराधाची न्यायचौकशी सत्र न्यायालयाकडून करण्यात येईल आणि उक्त कलम ३३२ खालील अपराधांची न्यायचौकशी प्रथम वर्ग दंडाधिकाऱ्यांकडून आणि कलम ३५३ खालील अपराधाची न्यायचौकशी कोणत्याही दंडाधिकाऱ्याकडून करण्यात येईल अशी तरतूद आहे.

राज्य शासनाच्या असे निदर्शनास आणून दिले आहे की, लोकसेवकाला त्याच्या कर्तव्यांपासून परावृत्त करण्याबाबतच्या हल्ल्यांच्या संख्येत वाढ झाली आहे. राज्य शासनाकडे उपलब्ध असलेल्या आकेडवारीवरून असे दिसून येते की, वर्ष २०११ ते ऑगस्ट, २०१६ पर्यंतच्या कालावधी दरम्यान उक्त कलमे ३३२, ३३३ आणि ३५३ अन्वये १७,६८२ प्रकरणे नोंदविण्यात आली आहेत.

कलमे ३३२ आणि ३५३ खालील शिक्षेसंबंधीच्या विद्यमान तरतुदी ह्या लोकसेवकांच्या सुरक्षेची हमी देण्यासाठी आणि त्यांना आपली कर्तव्ये पार पाडीत असताना त्यांच्या पर्याप्त सुरक्षिततेची सुनिश्चिती करण्यासाठी परिणामकारक नसल्याने, उक्त कलमे ३३२ व ३५३ खालील अपराधांबद्दलच्या शिक्षेत वाढ करण्याची आणि उक्त कलमे ३३२ आणि ३५३ खालील अपराधांची न्यायचौकशी कलम ३३३ खालील अपराधाप्रमाणेच सत्र न्यायालयाकडून करण्याची तरतूद करणे इष्ट आहे.

म्हणून, भारतीय दंड संहिता, १८६० याची कलमे ३३२ आणि ३५३ मध्ये तसेच फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ याच्या कलम ३०९ आणि पहिल्या अनुसूचीत महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना यथोचितरीत्या सुधारणा करणे इष्ट वाटते.

२. वरील उद्दिष्टे साध्य करणे हा, या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,
दिनांक २९ मार्च, २०१७.

देवेंद्र फडणवीस,
मुख्यमंत्री.

विधान भवन :
मुंबई,
दिनांक ३१ मार्च, २०१७.

डॉ. अनंत कळसे,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.